

Til: Folketingets retsordførere

Fra: Tænketanken Perspektiv

September 2021

Side 1 af 3

Uddannelse til indsatte

Uddannelse af indsatte under afsoning er med til at reducere risiko for recidiv og øge beskæftigelsesgraden. Mange indsatte kommer tilbage i fængsel efter løsladelse. Samtidig er antallet af indsatte i uddannelse halveret på bare fire år og antallet af ansatte på uddannelsesområdet i kriminalforsorgens institutioner er faldet markant.

Indeværende notat kommer med løsningsforslag til nogle helt centrale udfordringer tilknyttet indsattes adgang til uddannelse. Det drejer sig om:

- Øget antal ansatte til uddannelse i kriminalforsorgen
- Internetadgang til uddannelsesmæssige formål
- Krav til uddannelsesudbuddet

Hvorfor uddannelse til indsatte?

Et større metastudie viser, at uddannelse til indsatte reducerer risiko for recidiv med op til 25%¹. Derfor er det problematisk, at antallet af indsatte, der tager en uddannelse under afsoning er halveret på bare fire år. I 2016 var 14% af de indsatte i uddannelse, mens det samme kun gjorde sig gældende for 7% i 2020.²

Indsatte i de danske fængsler adskiller sig fra den øvrige befolkning på en lang række parametre – herunder uddannelsesniveau. En undersøgelse fra 2013 viser, at 68,5% af indsatte har grundskolen som højest opnåede uddannelse. Andelen af personer, der ikke har fuldført uddannelse eller ikke er i gang med uddannelse, er 3 gange så høj blandt indsatte som blandt den øvrige befolkning.³

Manglen på fængselsbetjente er en central udfordring i kriminalforsorgens institutioner. Det har også konsekvenser for resocialiserende tiltag, herunder uddannelse. Dog er der også andre udfordringer, der relaterer sig til indsattes adgang til uddannelse. Her finder I tre bud på, hvordan nogle af disse kan imødekommes:

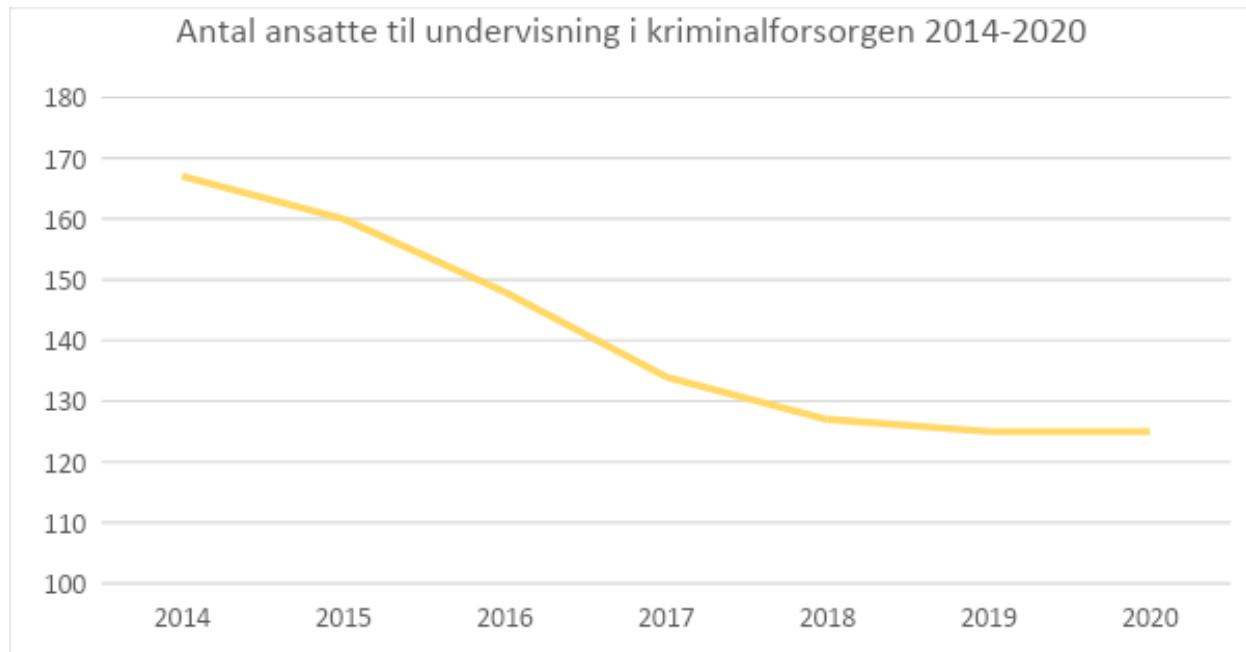
¹ Rambøll 2012. Effekterne af beskæftigelsesrettede indsatser over for tidligere indsatte. Arbejdsmarkedsstyrelsen.

² Kristeligt Dagblad 2021. Langt færre indsatte uddannes: Vejen til et bedre liv efter fængslet er blevet sværere Tilgås: <https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/langt-faerre-indsatte-uddannes-antallet-af-indsatteder-uddanner-sig-er-halveret-paa-bare>

³ Arbejderbevægelsens Erhvervsråd 2009. De indsatte: Samfundets fjender eller marginaliserede? Tilgås: <https://www.ae.dk/analyse/2009-08-de-indsatte-samfundets-fjender-eller-marginaliserede>

- **Øget antal ansatte til uddannelse i kriminalforsorgen**

Der er brug for flere hænder i kriminalforsorgen. Det gælder også på uddannelsesområdet. Fra 2014-2020 er antallet af ansatte til undervisning faldet fra 167 til 125, altså et fald på ca. 25%.⁴ Kategorien gælder både fængselslærere, vejledere og andre stillinger knyttet til uddannelse. Antallet af ansatte til undervisningsopgaver, må derfor forventes at være betydeligt lavere.

Tabel 1. På baggrund af tal fra kriminalforsorgens årsrapport 2020

$\frac{2}{3}$ af de indsatte er interesserede i uddannelse⁵. Antallet af ansatte til uddannelse har indflydelse på muligheden for at indfri det uddannelsespotentiale. Derudover må det bemærkes, at lærerne i kriminalforsorgens institutioner har en social funktion.⁶ Der bør derfor ansættes flere til uddannelse i kriminalforsorgens institutioner.

- **Internetadgang til uddannelsesmæssige formål**

Samfundet er i en rivende digital udvikling, men på trods af kriminalforsorgens normaliseringsprincip, er de indsatte sat tilbage, når det kommer til adgang til internet. Manglende adgang til internet er en udfordring for de indsatte digitale dannelse og for gennemførelse af uddannelse (eks. deltagelse i fjernundervisning, adgang til viden, mv.). Derudover må det erkendes, at adgang til internet kan have

⁴ Kriminalforsorgen 2021. Årsrapport 2020. Tilgås: <https://www.kriminalforsorgen.dk/wp-content/uploads/2021/04/kriminalforsorgen-aarsrapport-2020.pdf>

⁵ Koudahl, Peter 2010. Uddannelse i fængslerne - hvad siger de indsatte? Danmarks Pædagogiske Universitet. Bilag 4.

⁶ Koudahl, Peter 2010. Uddannelse i fængslerne - hvad siger de indsatte? Danmarks Pædagogiske Universitet. s.36

afgørende betydning for indsattes mulighed for at opretholde kontakten til familie, venner, mv. Både muligheden for uddannelse og kontakten til familie spiller en væsentlig rolle i indsattes resocialisering.⁷ Vi anbefaler at følge den norske model, hvor indsatte i uddannelse har adgang til internet, under kontrollerede forhold, hvis det relaterer sig til deres uddannelsesmæssige forhold.⁸

- **Krav til uddannelsesudbud**

Af de indsatte, som ikke er i uddannelse, angiver hver tredje, at det skyldes, at fængslet ikke har et passende uddannelsesudbud.⁹

Der findes i den danske kriminalforsorg ingen krav til uddannelsesudbuddet i de enkelte institutioner. I alle fængsler, samt en række arresthuse udbydes der undervisning til indsatte. De fleste steder omfatter dette forberedende voksenundervisning (FVU) og almen voksenundervisning (AVU). Uddannelsesudbuddet administreres lokalt.

I Norge er kriminalomsorgen forpligtet til at udbyde uddannelse på grundskole og gymnasialt niveau. De indsatte har ikke kun beskæftigelsespligt, men også ret. Det gælder også uddannelsesområdet.¹⁰ Undersøgelser peger på at uddannelse som rehabiliterende faktor, er medvirkende årsagsforklaring til den lave recidivrate i Norge. Norge har med sine 20 pct. en af de laveste recidivrater i verden.¹¹

Der må således siges at være et uindfriet uddannelsesønske blandt indsatte i kriminalforsorgens institutioner. På baggrund af norske erfaringer, anbefaler vi at indføre minimumskrav til, hvilken type uddannelse indsatte skal kunne tilbydes. Et større og mere ensartet udbud af uddannelse vil desuden gøre det nemmere for den enkelte indsatte af gennemføre uddannelse ved overflytning.

⁷Jørgensen, Rikke Frank & Peter Scharff Smith 2012. Fængsler og internet. Tilgås: <https://menneskeret.dk/nyheder/faengsler-internet>

⁸ Kriminalomsorgen. Bruk av internett i fengsel. Tilgås: <https://www.kriminalomsorgen.no/internett-bruk-av.536034.no.html>

⁹ Koudahl, Peter 2010. Uddannelse i fængslerne - hvad siger de indsatte? Danmarks Pædagogiske Universitet. Bilag 4.

¹⁰ Kriminalomsorgen. Utdanning og opplæring. Tilgås: <https://www.kriminalomsorgen.no/utdanning-og-opplaering.527955.no.html>

¹¹ Denny, Meagan (2016): Norway's Prison System: Investigating Recidivism and Reintegration